

zoals ten deze gebruikelijk is, de afschrijvingsquota gebaseerd op een gedachtengang, waarin de verhouding van den duur van het boekjaar tot de totale bruikbaarheidsperiode een hoofdelement vormt, dan beduidt zulks een volledige uitschakeling van de beteekenis van onregelmatigheid in de intensiviteit van het gebruik der betrokken productiemiddelen. Tot op zekere hoogte laat zulk een uitschakeling zich zeer goed verdedigen; draagt men op het tijdstip, dat afschrijving aan de orde is, geen kennis van de toekomstige intensiviteit, waarmede zeker productiemiddel kan worden te werk gesteld, zoo kan men de lasten, die de successievelijke afschrijvingen op de bedrijfsresultaten leggen, bezwaarlijk anders dan gelijkelijk over de betrokken periode verdeelen, ook al wordt ten volle erkend, dat een verdeling naar gelang van de verhouding van het in zekere periode door het betrokken productiemiddel gepresteerde tot hetgeen het in totaal zal blijken te hebben gepresteerd, uit een oogpunt van logiea de voorkeur zou verdienen.

Bestaat er evenwel een zekere mate van waarschijnlijkheid, dat de gebruiksintensiviteit zich in de toekomst in bepaalde richting zal bewegen, dan is er geen reden dit element *à priori* te verwaarlozen. Zoo in zekere onderneming ten tijde van groote prosperiteit voor de toekomst een geringere gebruiksintensiviteit der duurzame productiemiddelen wordt voorzien is het als niet anders dan rationeel te beschouwen in dat geval een meer dan tijds-evenredig zware afschrijving op het af te sluiten boekjaar te leggen. In dit licht bezien dient dan ook aan het sinds jaar en dag in de praktijk toegepaste systeem van extra afschrijving ten tijde van voorspoed een diepere strekking dan die van zuiveren opportunitieitsmaatregel te worden toegekend: strikt genomen dient zulk een extra-afschrijving niet als de vorming van een — al dan niet verborgen — vrije reserve te worden beschouwd, doch van een bestemmingsreserve, die eerst dan „vrij” komt, wanneer de eventualiteit waarvoor zij bedoeld is, uitblijft.

Of nu in het omgekeerde geval een besluit tot minder dan tijds-evenredige afschrijving rationeel mag heeten, hangt af van de mate van waarschijnlijkheid, waarmede de toekomstige gebruiksintensiviteit kan worden voorzien. Is het denkbaar, dat deze op grond van juist aangegane leveringscontracten voor zekere periode is gefixeerd, bij ontbreken van zulk een basis, dient deze waarschijnlijkheid in het algemeen als onvoldoende te worden beschouwd. Ook het conjunctuur-wetenschappelijk onderzoek opent ten deze geen nieuwe perspectieven. Zoo het al aan de hand van het meest zorgvuldige conjunctuursonderzoek, in den trant van de werkwijze van b.v. het Harvard Institute voor de Vereenigde Staten, of het Institut für Konjunkturforschung voor Duitschland, geacht mag worden te gelukken, betrouwbare conjunctuurdiagnoses te stellen en wellicht ook zoodanige prognoses, — de termijn, waarover deze laatste zich kunnen uitstrekken is, in verband met de van nature onzekere elementen in de economische ontwikkeling (als b.v. de oogsten) zoo beperkt¹⁾, dat dezen ten aanzien van het onderhavige vraagstuk nauwelijke eenige waarde kan worden toegekend.

De wenschelijkheid om het ondernemingsvermogen voor den nadeeligen invloed van op onvoldoend zekere basis tot beneden de tijds-evenredige quote verlaagde afschrijving te behoeden, behoeft geenszins aan de mogelijkheid van zuivere voorstelling der rentabiliteitspositie der onderneming in den weg te staan. Evenals ten aanzien van het prijsfluctuatie-vraagstuk heeft men daartoe slechts over te gaan tot een splitsing, welke zonder enig bezwaar aan die in vermogensverlies en bedrijfslast kan worden vastgeknoopt. Voorzover de naar evenredigheid van tijd berekende afschrijving-bedrijfslast, dien op grond van de geleverde prestatie overtreft, kan hij afzonderlijk tot uitdrukking worden gebracht en, ev. met andere daarvoor in aanmerking komende bedragen gecombineerd, als „lasten van in-

standhouding van tijdelijk overtollige productiecapaciteit” in de resultatenrekening worden opgevoerd. De aldus in drieën gesplitste afschrijving doet dan beide bijzondere conjunctuursinvloeden afzonderlijk tot uitdrukking komen.

B. H. DE JONGH

IETS OVER HET ZICHTBAAR MAKEN DER OBLIGO'S VAN DE WISKUNDIGE RESERVE BIJ DE LEVENS- VERZEKERING-MAATSCHAPPIJEN

(Vervolg)

Tot dusverre werden alleen netto-koopsommen behandeld; d.z. koopsommen, waarin uitsluitend de sterfte en de rente-grondslag zijn verwerkt, dus waarbij nog geen rekening werd gehouden met den kosten-grondslag. In de praktijk sluit men uiteraard verzekeringen slechts af tegen betaling van een (netto-koopsom + vermoedelijke onkosten —) bruto-koopsom. In een tijdschrift-artikel is het niet mogelijk op alle details diep in te gaan. Met betrekking tot de kosten zal ik met volgende opmerkingen volstaan.

Zoals bekend moeten candidaat-verzekerden zich geneeskundig laten onderzoeken, hetgeen kosten met zich brengt, moeten aan agenten aanbrengh-provisies worden uitbetaald en heeft de maatschappij reclamekosten te voldoen. Al deze en soortgelijke acquisitiekosten moeten door de maatschappij terstond worden vereffend. Deze acquisitiekosten zullen moeten worden bestreden, aangezien het geen usance is voor niet doorgegangene verzekeringen den desbetreffenden personen kosten in rekening te brengen, uit de opbrengst der definitieve verzekeringen. Voor deze kosten wordt in de koopsommen en premieën doorgaans een vast percentage van de verzekerde som ingeecalculleerd (in onderstaand voorbeeld wordt door mij hiervoor 3 % aangenomen).

De maatschappijen hebben bovendien nog ieder jaar regelmatig wederkeerende gewone bedrijfskosten. Aangenomen wordt door mij, dat hiervoor $f 1,-$ per $f 1000,-$ verzekerd kapitaal jaarlijks noodig is. Indien het aantal contractanten weder 97461 bedraagt, dan zal de maatschappij ontvangen ter dekking der doorlopende kosten, het eerste jaar ($97461 \times f 1,-$), het daaropvolgende jaar ($97461 - 672) \times f 1,-$ enz. Het totaal bedrag hiervan kan met behulp van de gegevens in de sterftetafel voorkomende, worden gesommeerd. Wanneer de aldus gevonden som gedeeld wordt door 97461 wordt het „kanswaarde-bedrag” zijnde $f 39,25$ gevonden, dat iedere verzekerde bij het sluiten der verzekering moet betalen als bijdrage voor doorlopende kosten. Aangezien de voor doorlopende kosten berekende bedragen ad ($97461 \times f 39,25$) bij de Maatschappij eerst successievelijk moeten vrijvallen ter dekking der werkelijke doorlopende kosten en wel het eerste jaar ($97461 \times f 1,-$), het daaropvolgende jaar ($96789 \times f 1,-$) enz. is het duidelijk, dat elke verzekerde indien hij zijn aandeel in de vergoeding voor doorlopende kosten contant voldoet, minder behoeft te betalen dan $f 39,25$. Voor 97461 posten bedraagt de contante waarde, te berekenen met behulp van de sterftetafel, ($97461 \times f 20,49$). De nettokoopsom moet dus voor aandeel in de doorlopende kosten worden verhoogd met $f 20,49$.

Bij het expireeren van het contract ontstaan extra kosten, deze zijn hier gesteld op 1 % van het verzekerde kapitaal, dus op $f 10,-$; op waarschijnlijkheids-theoretische basis is ook hiervan weder de contante waarde te berekenen, deze bedraagt $f 3,07$ nl. 1 % van de netto-koopsom ad $f 307,15$ (gewoonlijk worden deze kosten bij het berekenen der tarieven verwaarloosd).

Er wordt door mij voorts aangenomen dat elk jaar $f 0,45$ als winstopslag voor de maatschappij zal vrijvallen; hiervoor is, eveneens op basis van de sterftetafel, per contract van $f 1000,-$ in totaal een „kanswaarde-bedrag” noodig van (circa $39\frac{1}{4} \times f 0,45 =$) $f 17,70$, waarvan de contante waarde $f 8,92$ bedraagt

¹⁾ Harvard geeft business forecasts voor een half jaar vooruit.

(eene afzonderlijke winstopslag bij tarieven zonder aandeel in de winst wordt in ons land doorgaans in de tarieven eveneens achterwege gelaten).

Aan de hand van het vorenstaande kan de volgende opstelling worden gemaakt:

1. Totaal (2 + 3) (Nominale verplichtingen)	2. Koopsom.	3. Restant (voorgecalc. kanswaardebedrag der rente)
f 1000,— = (Verz. kapitaal)	f 307,15 = (netto koopsom)	f 692,85
„ 30,— = (Gecalc. acquisitiekosten-bijdragen)	„ 30,— = (koopsom acquisitie kosten-bijdragen)	„ —,—
„ 39,25 = (Gecalc. doorlopende kostenbijdrag.)	„ 20,49 = (koopsom doorlopende kosten-bijdragen)	„ 18,76
„ 10,— = (Gecalc. toekomstige kosten-bijdrag.)	„ 3,07 = (koopsom toekomstige kosten-bijdragen)	„ 6,93
„ 17,70 = (Gecalc. Winstbijdragen)	„ 8,92 = (koopsom winstbijdragen)	„ 8,78
<u>f 1096,95 = (Totaal gecalc. bruto-verplichtingen)</u>	<u>„ 369,63 = (bruto-koopsom)</u>	<u>f 727,32</u>

Hieruit volgt dat bij het sluiten der verzekering van f 1000,— door een 25-jarige, tegenover de navolgende bedragen, welke de maatschappij ontvangt resp. in de toekomst zal ontvangen, t.w.

de bruto-koopsom	ad. f 369,63
de daarvan te kweken voorgecalculeerde rente berekend op waarschijnlijkheids-theoretischen grondslag	ad. „ 727,32
Totaal	<u>f 1096,95</u>

de onderstaande bedragen staan, welke de maatschappij successievelijk (resp. terstond) volgens de berekening (voorecalculatie) te betalen zal hebben:

de verzekerde som	f 1.000,—
de voorgecalculeerde te betalen acquisitiekosten-bijdragen	„ 30,—
de voorgecalculeerde te betalen doorlopende kosten-bijdragen	„ 39,25
de voorgecalculeerde te betalen toekomstige kosten-bijdragen	„ 10,—
de voorgecalculeerde te betalen winstuitkeeringen ...	„ 17,70
Totaal	<u>f 1.096,95</u>

Tegenwoordige Activa.		Balans der Premie-res. Toekomst. Passiva en Activa.)	Tegenwoordige Passiva.
Kas	f 31,—	Vrijgevallen „te betalen acquisitiekosten”	f 30,—
Beleggingen	„ 338,63	Vrijgevallen „te bet. doorlopende kosten”	„ 1,—
		Verzekerd kapitaal	f 1000,—
		Begroote „Te bet. doorlopende kosten”	„ 38,25
		Begroote „Te betalen Toekomstige kosten”	„ 10,—
		Begroote „Te betalen Winstuitkeeringen”	„ 17,70
			<u>f 1065,95</u>
		af: Begroote netto-rente der beleggingen	„ 727,32
	<u>f 369,63</u>	Wiskundige reserve	„ 338,63
			<u>f 369,63</u>

(Opm. Elke f 1,— = $97461 \times f 1,—$ of een ander groot getal $\times f 1,—$).

Kas	f 31,—
Beleggingen	„ 338,63
	<u>f 369,63</u>

De belangrijke gegevens, die op de eerste balans meer voorkomen dan op de tweede balans, worden bij de tegenwoordige opstelling der balansen van levensverzekering-maatschappijen dus maar eenvoudig achterwege gelaten, terwijl zelfs evenmin op een der vele toelichtende staten deze gegevens in hun onderling verband tot de premiereserve worden vermeld.

Het is logisch, dat er bij het sluiten der verzekering evenwicht moet zijn tusschen het totaal van bruto-koopsom en voorgecalculeerd kanswaarde-bedrag der rente enerzijds en de verzekerde som plus voorgecalculeerde kanswaarde-betalingen anderzijds.

Onmiddellijk nadat de verzekering is afgesloten, ontvangt de Maatschappij de bruto-koopsom ad f 369,63; daaruit kunnen terstond ter dekking der te betalen acquisitiekosten alsmede ter dekking der voor het eerste jaar te betalen doorlopende kosten beschikbaar gesteld worden resp. f 30,— en f 1,—. Voor het restant ad f 338,63 moeten rentegevende beleggingen worden aangeschaft.

Van een en ander kan het volgende beeld worden gegeven (het desbetreffende overzicht is in balansvorm opgesteld, waarbij eenvoudigheidshalve de diverse verplichtingen incl. de „nog te betalen tarieven rente” zijn opgenomen; hierdoor is het mogelijk de „Balans der Premiereserve” aan de passiefzijde in een afzonderlijke binnenkolom op te nemen):

Op eene balans zooals deze tot dusverre in de praktijk wordt gegeven, zou deze post als volgt voorkomen:

Vrijgevallen „te betalen Acquisitie-kosten”	f 30,—
Vrijgevallen „doorlopende kosten”	„ 1,—
Wiskundige reserve	„ 338,63
	<u>f 369,63</u>

Uit de eerstgegeven balans blijkt, dat juist die achterwege gelaten gegevens, de elementen zijn, waaruit de premie-reserve is opgebouwd.

Wel wordt het verzekerde kapitaal in de toelichtende staten genoemd, doch zonder dat een sluitend verband gelegd is met de wiskundige reserve.

Bovendien geeft het *verzekerde* kapitaal geenszins aan hoe groot de totale obligo's zijn. Eenerzijds moeten de onkostenbedragen daarbij nog worden opgeteld, anderzijds suggereert het verzekerd kapitaal in sommige gevallen grootere obligo's dan de maatschappij in werkelijkheid heeft loopen b.v.

Bij verzekering van *kapitaal bij leven* geschieden de uitkeeringen alleen indien de verzekerden na een vooraf overeengekomen aantal jaren nog in leven zijn. Volgens de gegeven sterftetafel zullen van 97461 25-jarigen na 45 jaren 40636, die

Beleggingen ..... f 863.186,—

f 863.186,—

Alvorens op de balans-opstellingen dieper in te gaan, stel ik mij voor een volgend maal allereerst de verzekeringen tegen jaarpremiën afgesloten te behandelen.

I. ROET Jzn.

COMMISSIE REGELING ACCOUNTANTSWEZEN

Installatie op 19 Maart 1928

Mr. Dr. A. L. Scholtens, Secretaris-Generaal van het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid, die namens den Minister, die ongesteld is, de commissie zal installeren, spreekt de volgende rede uit:

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren.

Ik moge aanvangen U allen hartelijk dank te zeggen voor Uwe bereidwilligheid om zitting te nemen in de Commissie, ingesteld teneinde de mogelijkheid te onderzoeken eener regeling van het accountantswezen. De geschiedenis van deze zaak mag bij U bekend worden ondersteld, doch niettemin schijnt het mij goed nog eens in korte trekken uiteen te zetten, hoe het met het accountantswezen hier te lande thans gesteld is en aan welke omstandigheden Uwe Commissie feitelijk haar ontstaan heeft te danken, om dan ten slotte nog een oogenblik Uwe aandacht te bepalen bij de taak, welke Uwe commissie is toegedacht.

De ontwikkeling van het accountantswezen heeft in de laatste decennien een steeds grooter vlucht genomen. Werd het raadplegen van den accountant voorheen nog min of meer als een luxe, dus als een overbodige zaak beschouwd, naarmate de economische verhoudingen en eischen gecompliceerder werden, groeide de waardeering voor deze soort van deskundige voorlichting. Niet alleen in kringen van handel en industrie, ook daarbuiten openbaarde zich in steeds sterker mate de behoefte aan de diensten van den accountant en zoo heeft deze functionaris zich thans in de samenleving allengs een positie weten te veroveren, waarvan de belangrijkheid wel boven twijfel staat.

Met de ontwikkeling van het accountantswezen ging de ontwikkeling van het accountantsberoep hand in hand. Achtereenvolgens vormden zich verschillende organisatie's, welke zich ten deze een taak stelden. De verzorging der opleiding werd ter hand genomen, examens werden ingesteld, toezicht werd uitgeoefend, kortom, van particuliere zijde kwam een krachtig streven tot uiting om, bij de toenemende vraag, ook het peil van het beroep omhoog te brengen. Met waardeering mag worden getuigd, dat dit streven van het particulier initiatief tot dusverre in het algemeen met succes is bekroond geworden.

Naarmate de taak van den accountant in het openbare leven

dan 70-jarigen zijn geworden, in leven zijn. Zouden 97461 25-jarige personen elk een verzekering van f 100,— sluiten alleen uit te keeren bij leven op 70 jarigen leeftijd, dan bedraagt het voorgerecalculeerde maximum obligo f 4063600,— (excl. onkosten). De netto-koopsom bedraagt per f 100,— verzekerd kapitaal f 8,867, zoodat voor f 9746100,— verzekerd kapitaal door de maatschappij aan netto-koopsommen ontvangen zal worden $97461 \times f 8,867 = f 863.186,—$.

De opstelling wordt dan:

Verzekerd kapitaal bij leven ..... f 9746100,—
Waarvan niet tot uitkeering komt
(begroot) ..... „ 5682500,—

Begroot-obligo ..... f 4063600,—
af: Begroote rente der beleggingen „ 3200414,—

Wiskundige reserve ..... f 863.186,—
f 863.186,—

in omvang en belangrijkheid groeide, nam echter ook het gevaar toe, dat, tengevolge van de onbeperkte vrijheid, welke het beroep in zijn uitoefening genoot, onbevoegden zich als accountant zouden gaan opwerpen; en zij zich met dien begeerenswaardigen titel zouden gaan sieren, die daarop, noch op grond van bekwaamheid, noch uit hoofde van moraliteit aanspraak konden doen gelden. Dit gevaar bleek in de practijk niet denkbeeldig en het is dan ook niet te verwonderen, dat er stemmen opgingen om de vrije bedrijfsuitoefening van Regeeringswege aan *banden* te leggen of om het beroep op andere wijze tegen misbruiken te beschermen. Naar U zich zult herinneren leidde dit er toe, dat bij K. B. van Mei 1918 een Staatscommissie werd ingesteld, welke onder meer tot opdracht had na te gaan, of, en zoo ja op welke wijze, een wettelijke regeling van het accountantswezen behoorde te worden getroffen. Het belangrijke en uitvoerige verslag dezer Commissie, in 1920 uitgebracht, ging vergezeld van een voorstel van wet, dat de uitoefening van het accountantsberoep wel is waar vrijliet, doch de instelling van een officieel register inhield, waarin uitsluitend Nederlanders, die een van Staatswege afgenomen examen met goed gevolg hadden afgelegd en tegen wier inschrijving overigens bij een van overheidswege te benoemen Raad van Toezicht geen bedenkingen bestonden, als zoogenaamde register-accountants zouden kunnen worden ingeschreven. Een uitvoerige regeling voorzag in den overgangstoestand. Aan dit voorstel kon, wegens de daaraan verbonden kosten, geen uitvoering worden gegeven.

Intusschen was met dit verslag de kwestie der regeling van het accountantswezen in een nieuw stadium gekomen, in zoverre de vraag, of tot het treffen eener voorziening op dit punt diende te worden overgegaan, daarmede in beginsel in bevestigenden zin was beantwoord. Thans ging het er nog om, tot een conclusie te komen ten aanzien van de mogelijkheid eener regeling, welke hetzelfde doel zou bereiken zonder dat daarbij een beroep op de Staatskas zou behoeven te worden gedaan. Ik zal U niet vermoeien met een opsomming van de verschillende fasen, welke de kwestie sindsdien heeft doorlopen. Wel echter wil ik er met voldoening van gewag maken, dat de uitnemende resultaten van het werk, door verschillende particuliere organisaties in het belang van het accountantswezen verricht, de Regeering het nemen van een aanvankelijke beslissing daarin ten zeerste hebben vergemakkelijkt. Deze resultaten toch hebben haar allengs de overtuiging gegeven, dat de zorg voor de noodzakelijke verdere ontwikkeling van het beroep bij het particulier initiatief in te goede handen is dan dat hare taak ten deze een andere dan een aanvullende zou behoeven te wezen. Stelt zij zich derhalve eenerzijds op het standpunt, dat een regeling van het accountantswezen gewenscht is, anderzijds is zij tot de conclusie gekomen, dat zoodanige regeling zich zooveel